

Landboreform siden Slutningen af det 18de Aarhundrede. Denne Sag er derfor af den største Betydning, og jeg synes, det er rigtigt, at jeg for mit Vedkommende gør nogle Bemærkninger i den Anledning. Sagen har Betydning baade ved sin store Realitet og ved den Mangel paa Forstaaelse mellem Lovgivningsmagten og Domsmagten, som der gennem denne Doms Afsigelse er aabnet Udsigt til.

Hvis Loven om Lens og Stamhuses Frigørelse bortfalder, berøves Staten baade Penge og Jord til Gennemførelse af den paa et helt nyt Princip hvilende Jordreform, af hvilken hele den ubemidlede Befolkning paa Landet venter sig de lykkeligste Resultater. Den, der lever i Hovedstaden, hvis Presse kun lidet omtaler denne Sag, og den, hvis Livsførelse afskærer ham fra at kunne nyde Landarbejderklassens Fortrolighed, kan vanskelig danne sig en Mening om, med hvilke Forventninger en overordentlig talrig Samfundsklasse imødeser Anvendelsen af de nye Principper for Jordbesiddelse, hvorpaa den fuldkommen forberedte store Jordreform hviler. Det er noget helt nyt, at Landarbejderne herefter skal have Adgang til at faa Jord at dyrke for egen Regning uden at behøve at betale nogen Købesum derfor, idet de kun forpligter sig til at betale en aarlig Rente af Jordens Værdi, saaledes som denne fastsættes gennem periodiske Vurderinger, ved hvilke der skal ses bort fra Værdiforøgelsen, som Jorden har faaet ved Brugerens Arbejde eller ved hans Kapitalanvendelse, altsaa Kulturværdien.

Man tilvejebringer her et Forhold mellem den arbejdende Menneskehed og Stoffet, som sprænger den Slags teoretiske juridiske Skolebegreber som „Ejendomsret“ og „Formueret“. Thi maa jeg spørge: Er den, som driver en saadan Ejendom, „Ejer“ af den, eller er han kun „Besidder“ eller „Bruger“ af den? Han kan f. Eks. sælge sin Ejendom; i den Henseende er han jo mere Ejer, end Lens- og Stamhusbesidderen er, thi denne kan ikke sælge sin Ejendom. Han kan ogsaa pantsætte den, og hans Kreditorer kan gøre Indførsel i den. Det er alt sammen Tegn paa, at han er Ejer, og med Rette vil han derfor kalde sig Ejer af den Virksomhed, han driver. Alligevel er det givet, at den Landarbejder, der faar en saadan Jordlod, ikke efter den teoretiske

Terminologi bliver Ejer af selve Jorden. Han kan vel sælge sin Ejendom, men hvad kan Køberen give for den? Køberen kan give det for den, som denne Ejendom er værd udover Jordens egen Værdi. Denne skal Køberen nemlig forrentet til Staten. Landarbejderen bliver altsaa i en vis Forstand Bruger af selve Jorden, men Ejer af det, han tilløber denne af Kulturværdi, af Bygningernes og Besætningens Værdi. Jorden selv bliver vel nærmest Samfundets Eje. Hertil svarer det, at Husmanden og hans Familie faar det fulde Udbytte af deres Arbejde, medens derimod Samfundet faar fuld Jordrente, fuldt Udbytte af Jordværdien, som den til enhver Tid er paa Grund af Konjunkturerne i det hele.

Sondringen mellem Brugsretten til selve Jorden og Ejendomsretten til dens Kulturværdi lader sig imidlertid ikke gennemføre, eftersom disse to Værdier hænger uadskilleligt sammen. Resultatet er, at det juridisk-teoretiske Systembegreb „Ejendomsret“, saaledes som det findes udviklet i lærde Professors Skrifter, overhovedet ikke her lader sig bringe til Anvendelse. Udviklingen har sprængt det.

Men her viser det sig, at den gamle Sandhed er evig ny, at der ikke findes noget nyt under Solen; thi det er ikke først nu ved Gennemførelsen af den nye Jordreform, at Ejendomsretsbegrebet er sprængt, selv i det specielle Forhold mellem danske Samfundsborgere og dansk Jord. Vor originale, nationale Landbolovgivning havde Eksempler derpaa fra meget gammel Tid. Jeg skal blot minde om det gamle danske Fæsteforhold, ifølge hvilket Jorden henlaa til Bondestandens Brug og Underhold, medens Herremændene havde en administrativ Stilling mellem Statsmagten og Bønderne. Bondejorden ejedes ikke af den enkelte Fæstegaardmand, men vel nærmest af den hele Bondestand, hvis Forholdet skulde presses ind under Ejendomsbegrebet; men det er rigtigere at sige, at der ingen Plads var for Anvendelse af Ordet „Ejendomsret“ — i hvert Fald er det for enhver af de for Resten meget faa, der har sat sig ind i dette historisk-juridiske Forhold, givet, at Herremændene ikke ejede Bondejorden. Ikke des mindre er Herremændene dog gennem lange Tidens Vold og haard Uret blevet anerkendt som Ejere af Bonde-